

Krajowy Punkt Kontaktowy
PROGRAMÓW BADAWCZYCH UE

*Spotkanie Sieci Zdrowie H2020
Warszawa, 10 marca 2020*

HORYZONT 2020

Horyzont Europa - klaster Zdrowie - misja Cancer

Ewa Szkiłądź

Koordynator priorytetu Zdrowie

Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych UE

Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN

www.kpk.gov.pl

W niniejszej prezentacji wykorzystano materiały udostępnione m.in. przez KE i/lub Ministerstwa oraz Agendy RP

Nowy Program Ramowy - Horizon Europe (2021 – 2027)

Nasza wizja

Zrównoważona, sprawiedliwa i **dostępna** przyszłość dla **ludzi** oraz **planety** w oparciu o europejskie wartości.

- Przeciwdziałanie **zmianie klimatu** (35% celu budżetowego)
- Pomoc w osiągnięciu **celów zrównoważonego rozwoju**
- Zwiększenie unijnej **konkurencyjności i wzrostu gospodarczego**

Zdjęcie: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Komisja
Europejska

Horizon Europe – 100 mld Euro (2021-2027)

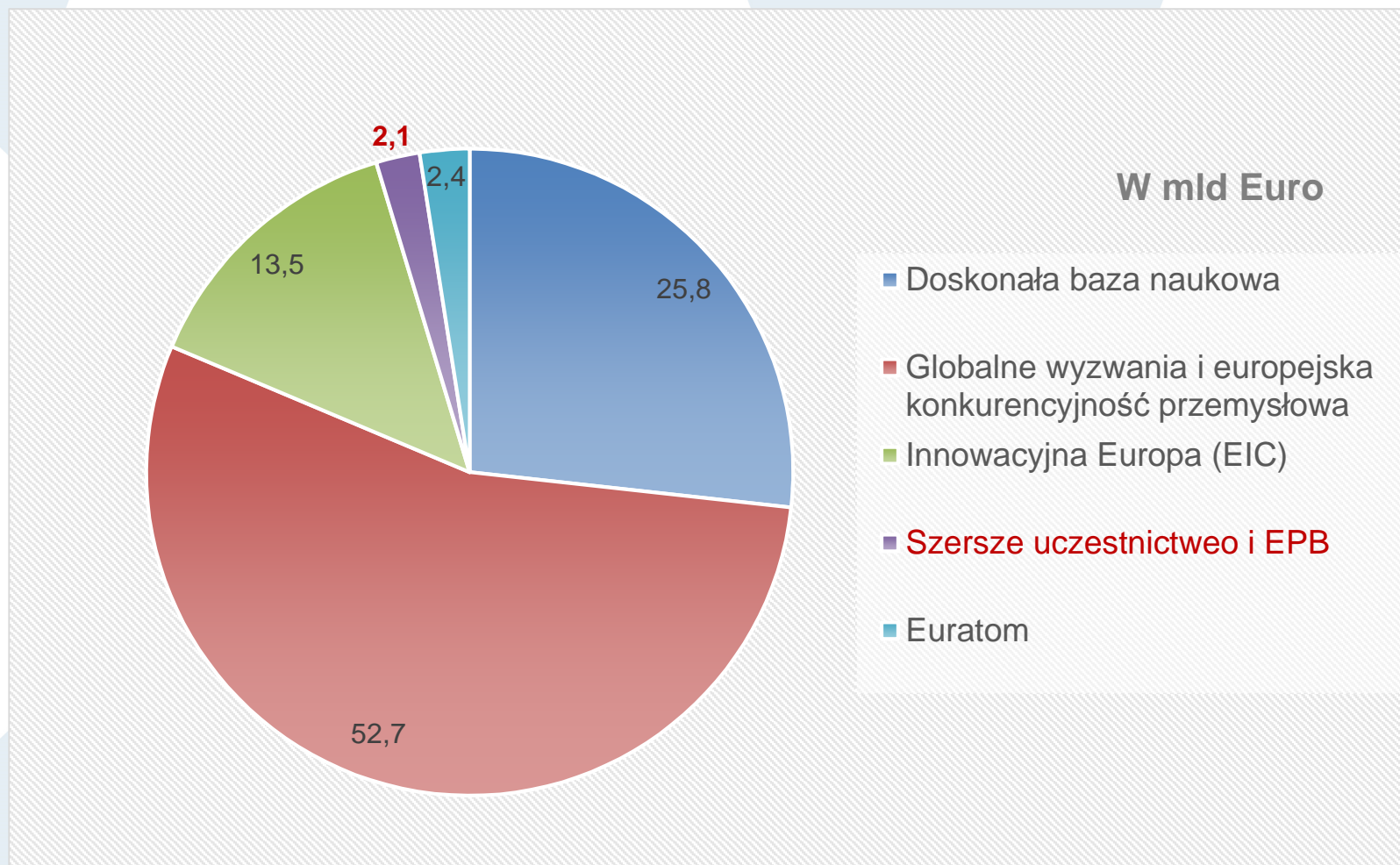
25,8 mld Euro

52,7 mld Euro

13,5 mld Euro

Propozycja budżetu: 100 mld€ na lata 2021-2027

Wyciągnięte wnioski

z oceny śródkresowej programu „Horyzont 2020”

Wspieranie innowacji mających przełomowe znaczenie

Zwiększenie oddziaływania dzięki ukierunkowaniu na misje i zaangażowaniu obywateli

Wzmacnianie współpracy międzynarodowej

Zwiększenie otwartości

Racjonalizacja systemu finansowania

Zachęcanie do uczestnictwa

Główne nowości

w programie „Horizon Europe”

Europejska Rada ds. Innowacji

Misje w zakresie badań naukowych i innowacji

Większe możliwości stwarzania

Polityka otwartej nauki

Nowe podejście do partnerstw

Rozpowszechnianie doskonałości

Filar II – Klastry

Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność

przemysłowa: rozwój kluczowych technologii i rozwiązań stanowiących podstawę polityki UE i celów zrównoważonego rozwoju

Propozycja Komisji w sprawie budżetu: 52,7 mld EUR

Klaster Zdrowie - priorytetowe obszary badawcze – lata 2021-2027

Zdrowie na różnych etapach życia

Czynniki środowiskowe i społeczne

Choroby nie-zakaźne i choroby rzadkie

Choroby zakaźne

Narzędzie, technologie i rozwiązania cyfrowe w zdrowiu i opiece

Systemy opieki zdrowotnej

1.2.1 Zdrowie na różnych etapach życia

Niektóre etapy życia człowieka wiążą się ze szczególnymi potrzebami; to z kolei wymaga lepszego zrozumienia tych problemów i specyficznych rozwiązań.

- ✓ Wczesny rozwój i proces starzenia się
- ✓ Zdrowie matki i dziecka
- ✓ Zdrowotne potrzeby młodzieży
- ✓ Ludzie z niepełnosprawnościami i urazami
- ✓ Aktywność w starszym wieku
- ✓ Edukacja zdrowotna – także w zakresie umiejętności cyfrowych

1.2.2 Czynniki środowiskowe i społeczne

Potrzebne jest lepsze zrozumienie wpływu czynników społecznych, ekonomicznych i fizycznych na zdrowie człowieka; umożliwi to zmniejszenie potencjalnych zagrożeń dla zdrowia.

- ✓ Zagrożenia dla zdrowia – chemiczne, zanieczyszczenia, stresogenne czynniki środowiskowe
- ✓ Możliwości i infrastruktura do gromadzenia, udostępniania i powiązania danych środowiskowych ze stanem zdrowia
- ✓ Czynniki środowiskowe, zawodowe i behawioralne wpływające na zdrowie fizyczne i psychiczne
- ✓ Ocena zagrożeń, zarządzanie i komunikacja
- ✓ Promocja i prewencja

1.2.3 Choroby nie-zakaźne i choroby rzadkie

Choroby nie-zakaźne pozostają głównym wyzwaniem zdrowotnym wymagającym personalizowanego podejścia.

- ✓ Wcześniejsza i dokładniejsza diagnoza
- ✓ Prewencja i programy przesiewowe
- ✓ Terapie medyczne i osiągnięcie stanu wyleczenia
- ✓ Opieka paliatywna
- ✓ Ocena skuteczności interwencji
- ✓ Zwiększanie skali interwencji

1.2.4 Choroby zakaźne

Konieczność ochrony ludzkości przed zagrożeniami wywołanymi chorobami zakaźnymi i AMR.

- ✓ Czynniki odpowiedzialne za pojawienie się lub wznowę chorób zakaźnych i ich rozprzestrzenianie się
- ✓ Prognozowanie, wczesne wykrywanie i obserwacja chorób zakaźnych oraz patogenów AMR
- ✓ Szczepionki, diagnostyka, terapie i wyleczenie
- ✓ Zarządzanie kryzysowe, środki zaradcze
- ✓ Zastosowanie interwencji medycznych w praktyce klinicznej i systemach opieki zdrowotnej
- ✓ Szczególne wyzwania w krajach o niskim dochodzie (LMICs)

1.2.5 Narzędzie, technologie i rozwiązania cyfrowe w zdrowiu i opiece

Nowe technologie są kluczowe dla zdrowia publicznego i konkurencyjności europejskiego przemysłu medycznego.

- ✓ Narzędzia i technologie we wskazaniach medycznych
- ✓ Zintegrowane rozwiązania dla zdrowia (także z zastosowaniem telefonów komórkowych i telemedycyny)
- ✓ Pilotáže, wdrożenie na większą skalę technologii medycznych do praktyki klinicznej
- ✓ Innowacyjne procesy – wdrożenie, produkcja i szybkie dostarczenie usług
- ✓ Bezpieczeństwo, skuteczność, jakość oraz kwestie etyczne i społeczne
- ✓ Nauki regulacyjne

1.2.6 Systemy opieki zdrowotnej

Systemy opieki zdrowotnej są kluczowe dla europejskich systemów społecznych. Istotne jest umiejętne wykorzystanie innowacji cyfrowych.

- ✓ Reformy systemów opieki zdrowotnej
- ✓ Nowe modele zdrowia i opieki; nowe modele zatrudnienia
- ✓ Lepsza jakość procesu oceny technologii medycznych
- ✓ Wykorzystanie danych medycznych z jednoczesnym respektowaniem bezpieczeństwa, prywatności i interoperacyjności
- ✓ Odporność systemów opieki zdrowotnej
- ✓ Wzmocnienie pacjenta, samo-monitorowanie, opieka skoncentrowana na pacjencie

Zagadnienia horyzontalne

- ✓ Cyfryzacja i personalizacja zdrowia i opieki – obecna w każdym obszarze medycyny
- ✓ Ekonomia zdrowia i systemy opieki zdrowotnej są kluczowe dla wdrażania innowacyjnych rozwiązań i
- ✓ Rozwiązania i technologie skoncentrowane na pacjencie wymagają zintegrowanego podejścia (leki, urządzenia medyczne)

Strategiczny plan dotyczący wdrażania programu „Horizon Europe”

W planie strategicznym (*nowy akt wykonawczy Komisji*) zostanie przygotowana treść programów pracy oraz zaproszeń do składania wniosków na pierwsze cztery lata

- Strategiczne ukierunkowanie wsparcia badań naukowych i innowacji, oczekiwane oddziaływanie
- Partnerstwa i misje
- Obszary współpracy międzynarodowej
- Kwestie takie jak:
 - Równowaga między badaniami naukowymi i innowacjami
 - Nauki społeczne i humanistyczne
 - Kluczowe technologie prorozwojowe i strategiczne łańcuchy wartości
 - Płeć
 - Etyka i integralność
 - Upowszechnianie i wykorzystywanie

W planie strategicznym wyznacza się kierunek programu pracy

Pakiet legislacyjny „Horizon Europe”

Plan strategiczny na lata 2021–2024

Program prac na lata 2021–2022

Zaproszenia do składania wniosków

Główne cechy

Zaangażowanie na wczesnym etapie oraz szerokie kontakty z państwami członkowskimi

Szerokie kontakty z Parlamentem Europejskim

Konsultacje z zainteresowanymi stronami oraz ogółem społeczeństwa

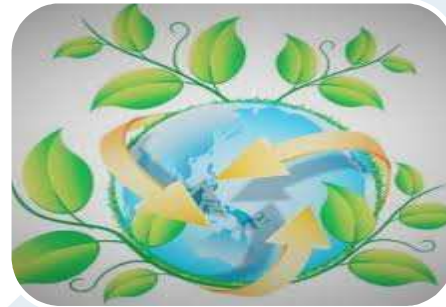
Klaster Zdrowie – główne cele na lata 2021-2024

- Promocja i ochrona zdrowia oraz dobrostanu ludzi
- Zapobieganie chorobom i zmniejszenie obciążenia chorobami oraz upośledzeniami ludzi i społeczności
- Wspieranie transformacji systemów opieki zdrowotnej mającej na celu zapewnienia sprawiedliwego dostępu do innowacyjnej, zrównoważonej i wysokiej jakości opieki zdrowotnej
- Wspieranie innowacyjnego, zrównoważonego i konkurencyjnego europejskiego przemysłu okołomedycznego

Klaster Zdrowie - priorytetowe obszary badawcze – lata 2021-2024

Zdrowie w zmieniającym się społeczeństwie

Życie i praca w środowisku prozdrowotnym

Zwalczanie chorób i zmniejszanie obciążenia chorobami

Zapewnienie dostępu do zrównoważonej i wysokiej jakości opieki zdrowotnej

Wykorzystanie pełnego potencjału nowych narzędzi, technologii i rozwiązań cyfrowych dla zdrowego społeczeństwa

Zrównoważony i globalnie konkurencyjny przemysł medyczny

Zdrowie w zmieniającym się społeczeństwie

Zdrowie w ciąży, zdrowie dzieci i młodzieży

Zdrowy styl życia, monitorowanie zdrowia

Promocja zdrowia i prewencja

Ochrona przed dezinformacją i manipulacją

Zmniejszenie nierówności w zdrowiu

Zdrowie w zmieniającym się społeczeństwie

Różne potrzeby ludzi w zakresie zdrowia i opieki – stan zdrowia, wiek, pochodzenie społeczno-ekonomiczne

Kluczowe jest zapewnienie indywidualnych i dostosowanych do potrzeb rozwiązań

Wspierane działania:

- Lepsze zrozumienie ludzkiego zdrowia na różnych etapach i jego wpływ na rozwój i starzenie się
- Lepsze zrozumienie indywidualnych potrzeb zdrowotnych i lepsze zaspokajanie tych potrzeb
- Personalizowane rozwiązania dla promocji zdrowia i zapobiegania chorobom
- Rozwój narzędzi cyfrowych i innych rozwiązań (np. innowacje społeczne)

1.2.1 Zdrowie na różnych etapach życia

1.2.2 Czynniki środowiskowe i społeczne

Życie i praca w środowisku prozdrowotnym

Choroby i zgony spowodowane skażonym środowiskiem

Opieka zdrowotna – adaptacja do zmian klimatycznych

Energetyka, rolnictwo, przemysł a zdrowie

Zdrowe środowisko życia i pracy

Świadomi decydenci

Świadome społeczeństwo

Życie i praca w środowisku prozdrowotnym

Środowisko życia i pracy odpowiada za 20% zgonów.

Czynniki środowiskowe nie są jeszcze zidentyfikowane i zrozumiane

Wspierane działania:

- Zbieranie i analiza danych dotyczących środowiska, pracy i zdrowia ludzi, z wykorzystaniem koncepcji exposomu
- Identyfikacja i scharakteryzowanie pojawiających się i przewlekłych czynników stresogennych związanych ze środowiskiem, pracą i zmianami klimatu
- Określenie i kwantyfikacja związków przyczynowych pomiędzy ekspozycją na czynniki stresogenne a zdrowiem
- Opracowanie innowacyjnych metod w celu lepszego oszacowania społeczno-ekonomicznych i zdrowotnych kosztów ekspozycji na zidentyfikowane czynniki stresogenne oraz korzyści z działań zapobiegawczych
- Przełożenie wyników badań na wczesne ostrzeżenia i dowody gotowości prawnej
- Opracowanie międzysektorowego podejścia do łagodzenia i zapobiegania niekorzystnym skutkom zdrowotnym oraz promowania korzystnego wpływu na zdrowie, wraz z podmiotami z sektora medycznego i poza nim

1.2.2 Czynniki środowiskowe i społeczne

1.2.1 Zdrowie na różnych etapach życia

Zwalczanie chorób i zmniejszanie obciążenia chorobami

Lepsza diagnostyka i leczenie

Redukcja liczby przedwczesnych zgonów o 1/3 (NCD)

Lepsza reakcja systemów opieki zdrowotnej na kryzysy

Zmniejszenie ryzyka chorób zakaźnych

Społeczeństwo świadome zagrożeń zdrowotnych

Globalne bezpieczeństwo zdrowotne – współpraca z Afryką

Zwalczanie chorób i zmniejszanie obciążenia chorobami

Choroby niezakaźne odpowiadają za nawet 80% kosztów opieki zdrowotnej w UE. Zgony związane z AMR to ponad 10 milionów rocznie (cały świat).

Wspierane działania:

- Lepsze zrozumienie chorób, ich czynników i skutków, w tym bólu i przyczynowych powiązań między czynnikami warunkującymi zdrowie a chorobami, oraz EBM na potrzeby kształtowania polityki
- Lepsze metodologia i diagnostyka w celu terminowej i dokładnej diagnostyki, identyfikacji metod leczenia spersonalizowanego leczenia - choroby rzadkie są włączone
- Opracowanie i walidacja efektywnych działań w celu lepszego nadzoru, zapobiegania, wykrywania, leczenia i zarządzania kryzysowego w zakresie zagrożeń chorobami zakaźnymi
- Innowacyjne technologie zdrowotne opracowane i przetestowane w praktyce klinicznej, w tym spersonalizowane podejścia do medycyny i wykorzystanie narzędzi cyfrowych w celu optymalizacji procesów klinicznych
- Nowe i zaawansowane terapie chorób niezakaźnych, w tym chorób rzadkich opracowane w szczególności dla terapii jeszcze nie zatwierdzonych, wspierane przez strategie, które czynią je przystępnymi dla płatnika publicznego
- Dowody naukowe na ulepszone/dostosowane strategie i ramy prawne oraz w celu informowania o najważniejszych inicjatywach politycznych na poziomie globalnym (np. Ramowa konwencja WHO o ograniczeniu użycia tytoniu; Plan wdrażania zanieczyszczenia UNEA)

1.2.3 Choroby nie-zakaźne i choroby rzadkie

1.2.4 Choroby zakaźne

Zapewnienie dostępu do zrównoważonej i wysokiej jakości opieki zdrowotnej

Efektywne i wydajne systemy opieki zdrowotnej

Lepiej wykształceni pracownicy opieki zdrowotnej – nowe technologie

Odpowiedzialność za własne zdrowie – wsparcie systemowe

Systemy opieki zdrowotnej – podejście holistyczne

Zapewnienie dostępu do zrównoważonej i wysokiej jakości opieki zdrowotnej

Rola i sposób organizacji systemów opieki zdrowotnej musi zmienić się, aby sprostać nowym trendom społecznym oraz zmianom demograficznym, technologicznym, środowiskowym czy społeczno-ekonomicznym.

Wspierane działania:

- Innowacyjne rozwiązania wspierające modernizację systemów opieki zdrowotnej (modele organizacji, modele dostarczania usług, opieka zintegrowana, opieka długoterminowa, usługi cyfrowe, podejście spersonalizowane, modele finansowe, modele wynagrodzeń, mechanizmy zachęt, planowanie zasobów ludzkich)
- Pilotáže demonstrujące wdrożenie i wprowadzenie na większą skalę innowacji w systemach zdrowotnych oraz ich adaptacji do kraju/regionu
- Modele symulacyjne wspierające kształtowanie polityk
- Innowacyjne rozwiązania wspierające opiekę skoncentrowaną na pacjencie, opieka środowiskowa, opieka nieformalna

Zapewnienie dostępu do zrównoważonej i wysokiej jakości opieki zdrowotnej

Wspierane działania:

- Modele, strategie i rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo pacjenta i zmniejszające ryzyko zdarzeń niepożądanych i błędów medycznych
- Polepszenie interoperacyjności danych, analiza RWD w celu poprawy efektywności systemów opieki medycznej
- Innowacyjne metody pełnej oceny technologii medycznych
- Metody oceny działania i wydajności systemów opieki medycznej
- Identyfikacja czynników ułatwiających reagowanie systemów opieki na nadchodzące zagrożenia

1.2.6 Systemy opieki zdrowotnej

1.2.1 Zdrowie na różnych etapach życia

1.2.5 Narzędzie, technologie i rozwiązania cyfrowe w zdrowiu i opiece

Wykorzystanie pełnego potencjału nowych narzędzi, technologii i rozwiązań cyfrowych dla zdrowego społeczeństwa

Światowej klasy europejskie S&T know-how

Wykorzystanie danych medycznych i AI

Prawo i etyka dla innowacji

Interoperacyjność danych i infrastruktury

Spoleczne zaufanie do innowacji

Wykorzystanie pełnego potencjału nowych narzędzi, technologii i rozwiązań cyfrowych dla zdrowego społeczeństwa

Technologia jest kluczowym motorem innowacji w sektorze opieki zdrowotnej. Jednak nowatorskie terapie czy technologie napotykają szereg barier utrudniających wdrożenie oraz dotarcie do systemów opieki zdrowotnej i pacjentów.

Wspierane działania:

- Nowe narzędzia i technologie dla biomedycyny, prewencji, diagnostyki i leczenia – nanomedycyna, biomateriały, zaawansowane terapie, AI, roboty, -omics.
- Dostępność i interoperacyjność danych medycznych w UE; utworzenie European Health Data Space
- Korzystniejszy stosunek ryzyka do korzyści rozwijanych innowacyjnych technologii dzięki zastosowaniu ICT
- Efektywne skalowanie i systemy produkcji (np. bioprinting)
- Technologie ICT umożliwiające dostarczanie szybkie i bezpieczne informacji medycznych
- Nowe podejścia oparte na danych, modele komputerowe i symulacje dla prewencji, opieki medycznej

1.2.5 Narzędzie, technologie i rozwiązania cyfrowe w zdrowiu i opiece

Zrównoważony i globalnie konkurencyjny przemysł medyczny

Konkurencyjny przemysł medyczny – nowe rynki

Rozwój przemysłu medycznego - SMEs

Wdrożenia innowacyjnych technologii

Identyfikacja potrzeb i wdrożenia – poziom krajowy, regionalny, lokalny

Bezpieczeństwo zdrowotne – leki, szczepionki

Europejskie standardy danych medycznych – bezpieczeństwo, interoperacyjność

Zrównoważony i globalnie konkurencyjny przemysł medyczny

Rozwój nowych technologii medycznych wiąże się z wysokim ryzykiem, ponieważ obejmuje najwyższy poziom inżynierii połączony ze złożonością nauk przyrodniczych. Ponadto sektor opieki zdrowotnej jest ściśle regulowany, a wiele nowatorskich technologii medycznych charakteryzuje się bardzo długim czasem rozwoju.

Wspierane działania:

- Skuteczne strategie zarządzania innowacjami, w tym IP, w celu przełożenia przełomowych technologii na zastosowania w służbie zdrowia
- Skuteczna współpraca z organami regulacyjnymi i dostawcami usług medycznych w celu uzyskania optymalnego czasu rozwoju
- Nowe metodologie i mierniki dostosowane do nowych narzędzi, technologii, rozwiązań cyfrowych i interwencji w celu ich oceny, walidacji i przełożenia na praktykę opieki zdrowotnej

Zrównoważony i globalnie konkurencyjny przemysł medyczny

Wspierane działania:

- Wsparcie organów regulacyjnych poprzez lepszą metodologię i podejście interdyscyplinarne – ocena nowych technologii i interwencji
- Nowe normy europejskie i systemy zapewnienia jakości – wsparcie szybkiego, niezawodnego i bezpiecznego przetwarzania danych zdrowotnych, produktów zdrowotnych lub usług zdrowotnych
- Bezpieczne i zwalidowane klinicznie narzędzia, technologie i usługi odpowiadające na potrzeby obywateli, pacjentów, dostawców usług medycznych i systemów zdrowotnych
- Bardziej ekologiczne farmaceutyki i technologie zdrowotne

1.2.5 Narzędzie, technologie i rozwiązania cyfrowe w zdrowiu i opiece

1.2.6 Systemy opieki zdrowotnej

Misje w Horyzoncie Europa

Przystosowanie się do zmiany klimatu, w tym do transformacji społecznej

Zdrowe oceany, morza, wody przybrzeżne i śródlądowe

Obszary misji

Rak

Neutralne dla klimatu i inteligentne miasta

Stan gleby oraz żywność

Podejście ukierunkowane na misje

Misje – przybliżające działania badawczo-innowacyjne do społeczeństwa; dające znaczne efekty

Kryteria wyboru

1. odważne i inspirujące, o szerokim znaczeniu społecznym
2. ukierunkowane, mierzalne i określone w czasie
3. ambitne, ale realistyczne cele
4. interdyscyplinarne i międzysektorowe
5. wymagające wielu oddolnych rozwiązań

Misja Cancer – Mission Board

Polska obecność w misjach

Mission Board for Cancer: prof. Konrad Rydzyński, Instytut Medycyny Pracy

Cancer mission assembly:

prof. Jacek Jassem, Gdański Uniwersytet Medyczny

prof. Rodryg Ramlau, Uniwersytet Medyczny w Poznaniu

prof. Agnieszka Sobczak-Kupiec, Politechnika Krakowska

Mission Board for Healthy Oceans, Seas, Coastal and Inland Waters: Monika Stankiewicz

Mission Board for Climate-Neutral and Smart Cities: Hanna Gronkiewicz-Waltz, przewodnicząca

Mission Board for Soil Health and Food: Marta Pogrzeba, Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych

Polecane strony

Horyzont Europa

https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme_en

Orientations towards the first Strategic Plan for Horizon Europe

https://ec.europa.eu/info/files/orientations-towards-first-strategic-plan-horizon-europe_en

Misje w HE

https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme/mission-area-cancer_en

European Research and Innovation Days 2019

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/events/cf/european-research-and-innovation-days/programme.cfm?id=452>

Bezpłatna oferta KPK / RPK

Dni Informacyjne, szkolenia, warsztaty, webinaria, portal H2020

Konsultacje na etapie aplikowania i realizacji projektów; **mentoring**

Poszukiwanie partnerów do konsorcjów, **spotkania brokerskie**

Pre-screening wniosków przed wysłaniem do KE

Pomoc zagranicznym naukowcom - **EURAXESS**

Konsultacje wniosków

- ✓ Konsultujemy wnioski do programu Horyzont 2020.
- ✓ Sprawdzamy zgodność wniosku z tematem konkursu i programem pracy ogłoszonym przez Komisję Europejską.
- ✓ Sprawdzamy, czy wniosek spełnia względy formalne i zawiera wszystkie niezbędne elementy.
- ✓ Przekazujemy wnioskodawcy uwagi.
- ✓ **Skonsultuj się z nami! Zwiększ swoje szanse na finansowanie z Horyzontu 2020!**

Usługi konsultacji są bezpłatne, działalność KPK jest finansowana przez MNiSW.

Dziękuję za uwagę

ZAPRASZAMY DO KONTAKTU

KRAJOWY PUNKT KONTAKTOWY
PROGRAMÓW BADAWCZYCH UE

Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN

Ewa Szkiładź

kom. +48 500 207 844

Ewa.szkiładz@kpk.gov.pl

Anna Dzubczyńska-Pytko

Anna.Dzubczynska-Pytko@kpk.gov.pl

Kom. +48 502 052 237

Joanna Niedziałek

Joanna.Niedzialek@kok.gov.pl

Kom. +48 795 101 046

1. Jak pozyskujesz wiedzę o programach ramowych (PR)? Czy KPK może Ci pomóc, a jeśli tak to jak?
2. Jakie współprace naukowe prowadzone są w Twojej jednostce:
 - na bazie jakich programów (np. ERASMUS+)/agencji (np.NAWA)/...
 - w jakich działaniach (np. konferencje, stypendia, współprace bilateralne...)Czy widzisz rolę KPK we wzmocnieniu/ożywieniu kontaktów międzynarodowych w Twojej jednostce?
3. *Na tematy konkursów i ich zakres (Programy Pracy WP) mamy wpływ – jako eksperci do Komitetów Programowych (tu: ZDROWIE, IMI2, Shadow Committee Health czyli do Horyzontu Europa, PPPs...). Potrzebne są opinie i „zapotrzebowanie” od naszych naukowców. Lobbowanie w KE oznacza lobbowanie tematów do przyszłych WP. Działania są prowadzone latami. Przynoszą konkretne efekty. Ale nie nam. Nie można (lub prawie nie można) uzyskać komentarzy na etapie konsultowania WP.*

Pytanie: Jak zidentyfikować i włączyć odpowiednich (chcących) naukowców w działania eksperckie?
4. Jakie są bariery składania polskich koordynacji (ew. uczestnictwa również)?